

Strategisk tillsynsplan 2023- 2030

Strategisk tillsynsplan för
arkivverksamheten 2023-2030

2022-11-01

SARK/2022:212

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	2
2	Inledning.....	3
2.1	Versionshantering.....	3
3	Bakgrund	4
4	Sydarkiveras tillsynsverksamhet.....	4
4.1	Strategisk tillsynsplan	5
4.2	Arkivmyndighetens ansvarsområden	5
4.3	Ansvarsfördelning mellan Sydarkiveras förvaltning och förbundsmedlem	6
4.4	Juridiska befogenheter.....	6
5	Tillsynsverksamheten.....	6
5.1	Planerad tillsyn.....	7
5.2	Händelsestyrd tillsyn.....	7
5.3	Självvärdering.....	8
6	Tillsynsplan 2023-2030.....	8
6.1	Metodutveckling inom tillsynsarbetet.....	9
6.2	Tillsynsområden.....	9
6.2.1	Tillsynsområde kommunal verksamhet	10
6.2.2	Tillsynsområde regional verksamhet	10
7	Rapportering.....	11

1 Sammanfattning

Arkivmyndigheten har till uppgift att utöva tillsyn över arkivvården för att säkerställa att myndigheterna fullgör sina skyldigheter enligt 3 – 6 §§ arkivlagen (1990:782).

Arkivmyndigheten ska därför enligt 5 § arkivförordningen (1991:446) samt föreskrifter och riktlinjer för arkiv- och informationshantering regelbundet inspektera att arkivreglerna följs. Sydarkiveras förbundsmedlemmar har överlåtit uppgiften att utöva tillsyn till Sydarkiveras förbundsstyrelse som gemensam arkivmyndighet. Det innebär att Sydarkivera har ansvaret för den tillsyn som arkivlagen kräver av alla kommunala arkivmyndigheter.

Sydarkiveras tillsynsplan ger en inriktning för arbetet med kontinuerlig tillsyn inom arkivverksamheten. Tillsynsplanen anger vilket verksamhetsområde som ska vara i fokus för tillsynen under respektive år. Den nya tillsynsplanen avser åren 2023-2030. Vid behov görs revideringar av tillsynsplanen och eventuella ändringar beslutas av Sydarkiveras förbundsstyrelse i sin roll som arkivmyndighet.

Tillsynsplanen har kompletterats med en separat plan för regionala verksamheter som inte rymts inom den tidigare planen. Anpassningen mot regionen ska utvärderas under tillsynsperioden 2023-2030.

Arkivtillsynen är en del av Sydarkiveras kvalitetskontroll och innebär att arkivansvariga (nämnd, styrelse och ansvarig chef) kan förvissa sig om att nämnder och bolag sköter sin informationshantering i enlighet med lagar och föreskrifter inom området. För allmänheten innebär det en ökad rättsäkerhet och säkerställer att information bevaras och gallras i enlighet med informationsplanerna. För arkivansvariga och arkivredogörare är tillsynen ett kvitto på att information hanteras rätt och en hjälp för att identifiera möjliga förbättringsområden.

En sammanställning av resultatet från planerade och händelsestyrda tillsyner redovisas årligen till förbundsstyrelsen i sin roll som arkivmyndighet. Möjligheten till samlad redovisning av arkivtillsyn med analys av resultatet innebär att Sydarkivera har bättre förutsättning att dra slutsatser och planera för åtgärder som kan stödja förbundsmedlemmarna långsiktigt, i jämförelse med om varje kommun eller region själv hanterar sin tillsyn.

Förankring och beredning har skett dels genom interna möten med Sydarkiveras arkivarier, och på verkstaden 2022-09-06 kunde förbundsmedlemmarnas arkivarier komma till tals. Ett

utkast har delats med förbundsmedlemmarnas kontaktpersoner och arkivarier via Yammer och skickats ut till referensgrupp. Det har kommit in synpunkter från två förbundsmedlemmar som föredrar tillsyn på plats, möjlighet finns att vid behov få tillsyn på plats genom att påkalla händelsestyrd tillsyn precis som tidigare. Ärendet behandlades av arkivrådet 2022-11-11.

2 Inledning

”Arkiv dokumenterar beslut, aktiviteter och minnen. Arkiv utgör ett unikt och oersättligt arv som förs vidare från generation till generation. Arkiv vårdas och förvaltas redan från arkivbildningsskedet för att deras värde och betydelse ska bevaras. De är betydelsefulla informationskällor som ger stöd för att dokumentera och ge förutsättningar för öppenhet i administrativa aktiviteter. De spelar en avgörande roll i samhällsutvecklingen genom att trygga och bidra till enskildas och det gemensamma minnet. Öppen tillgång till arkiv berikar vår kunskap om det mänskliga samhället, främjar demokrati och livskvalitet samt skyddar medborgarnas rättigheter.”

International council on archives (ICA) Deklaration om arkiv (<https://fai.nu/wp-content/uploads/ICA-Deklaration-om-arkiv.pdf>)

Sydarkiveras uppdrag är att stärka medlemmarnas arkiv- och informationshantering för att stödja medlemmarnas långtidsbevarande av digital information. Ett sätt som Sydarkivera gör det är genom tillsyn av medlemmarnas informationshantering. Att arkivtillsynen utförs av en oberoende arkivmyndighet med egen politisk styrelse innebär en ökad rättssäkerhet genom att jävssituationer undviks. Rollfördelningen blir också tydligare mellan myndighet och tillsynsmyndighet.

2.1 Versionshantering

Version	Datum	Ändrad av	Kommentar
0.1	2022-11-09	Emilia Bergvall Odhner	Första utkast, delat internt till arkivarierna, Arkivrådet, delat externt till referensgrupp, samt förbundsmedlemmarnas arkivarier och kontaktpersoner via Yammer
0.2	2022-11-10	Emilia Bergvall Odhner, Anki Heimonen	Revidering efter insamlat underlag från referensgrupp och förbundsmedlemmarnas arkivarier och kontaktpersoner
0.3	2022-11-14	Emilia Bergvall Odhner	Ny version efter arkivrådet 2022-11-11
0.4	2022-11-17	Emilia Bergvall Odhner	Kompletterades med en sammanfattning

0.5	2022-11-17	Angelica Skyllberg	Korrektur, och omflyttning av stycken
1.0	2022-11-21	Emilia Bergvall Odhner	Slutgiltig version, till förbundsstyrelsen för beslut.

3 Bakgrund

Sydarkivera har utfört arkivtillsyn sedan 2016 och tillsynsverksamheten har under åren anpassats så att det fungerar även med en större medlemskrets. Under perioden har antalet medlemmar ökat från 11 till 36 och alla ska i enlighet med verksamhets- och fullmäktigemål tillsynas varje år. Sydarkivera får genom tillsynen in underlag för att behovsanpassa förbundets rådgivning, utbildningar och arbetet med digitala arkivleveranser så att de kan bedrivas på ett mer effektivt sätt.

Under de första åren genomfördes tillsynerna i form av heldagsbesök på plats hos medlem. Allt eftersom rådgivnings- och utbildningsverksamheten utvecklats har behoven kunnat hanteras genom uppbyggnad och utveckling av förbundets medlemssamordning, rådgivningsmöten och grundutbildningar. Tillsynen har på så sätt kunnat effektiviseras både för medlemmarna och för förbundets arkivarier. Sammanställning av resultat, uppföljning och återredovisning har också förenklats och förbättrats. Vid behov kan den planerade tillsynen kompletteras med självvärdering och/eller händelsestyrd tillsyn, antingen på förbundsmedlemmens eller arkivmyndighetens initiativ.

Under pandemiåren 2020–2021 anpassade Sydarkivera sin tillsynsverksamhet och arbetat fram metoder för ett helt digitalt arbetssätt. Att göra tillsynerna via webben har haft sina fördelar. Det finns tydliga fördelar med att ha tillsynsverksamheten digitalt. Förtroendevalda, chefer och tjänstepersoner har kunnat delta i högre utsträckning. Det har blivit färre resor och dessutom har tillsynerna blivit mindre personberoende då personalen har större möjlighet att täcka upp för varandra vid oplanerad frånvaro. Genom digitala möten och digitala verktyg har tillsynerna blivit mer likvärdiga och kvalitetskontrollen blivit mer effektiv.

4 Sydarkiveras tillsynsverksamhet

Sydarkiveras arbete med tillsyn bedrivs enligt en tillsynsplan som har antagits av Sydarkiveras förbundsstyrelse.

Arkivmyndigheten ska bedriva tillsyn utifrån arkivlagens bestämmelser och föreskrifter som meddelats med stöd av arkivlagen. Tillsynen omfattar hela informationshanteringen

oberoende av om den är analog eller digital. Syftet med tillsynen är att säkerställa att förbundsmedlemmarnas styrelser och nämnder uppfyller kraven i arkivlagen och att säkerställa att information av vikt kan bevaras för framtida generationer. Detta sker genom att Sydarkivera stödjer förbundsmedlemmarna i att förbättra sin arkiv- och informationsförvaltning för att uppfylla kraven, samt att förebygga, uppmärksamma och avhjälpa eventuella brister. Utöver tillsyn ska arkivmyndigheten genom rådgivning och information skapa förutsättning så att arkivlagens ändamål uppfylls.

4.1 Strategisk tillsynsplan

Sydarkiveras tillsynsplan ska ge en inriktning för arbetet med kontinuerlig tillsyn. Tillsynsplanen ska ange vilket verksamhetsområde som ska vara i fokus vilket år. Den första tillsynsplanen gällde för åren 2016-2022. Den nya tillsynsplanen avser åren 2023-2030. Vid behov görs revideringar av tillsynsplanen och ändringar beslutas av Sydarkiveras förbundsstyrelse.

4.2 Arkivmyndighetens ansvarsområden

Arkivmyndigheten ska enligt 7 § arkivlagen utöva tillsyn över att myndigheterna fullgör sina skyldigheter. I tillsynen kontrolleras myndighetens dokumenthantering och arkivbildning. Arkivmyndighetens tillsyn ska enligt 5 § arkivförordningen utövas genom regelbunden inspektion hos myndigheterna. För tillsynen av att myndigheterna och sådana organ som avses i 1 § tredje stycket fullgör sina skyldigheter enligt 3–6 §§ ska det finnas arkivmyndigheter inom den statliga och den kommunala förvaltningen. (Arkivlagen 7 §). Sydarkiveras förbundsstyrelse är arkivmyndighet med ansvar för tillsyn över förbundsmedlemmarnas arkiv. Bestämmelse finns i Arkivreglemente antaget av Sydarkiveras förbundsfullmäktige den 23 oktober 2015 samt i förbundsmedlemmarnas arkivreglementen.

Tillsyn kan inte utövas förrän beslut om att anta arkivreglemente har fattats av förbundsmedlems fullmäktige. Mall för arkivreglemente har tagits fram och beslut fattas hos förbundsmedlemmarna i samband med anslutningen till Sydarkivera.

Sydarkivera genomför arkivtillsyner hos sina förbundsmedlemmar utifrån en fastställd tillsynsplan som antas av förbundsstyrelsen. I de fall kommuner och regioner inte har utsett Sydarkivera till gemensam arkivmyndighet så behöver varje kommunstyrelse eller regionstyrelse (eller annan utsedd arkivmyndighet) för sig hantera tillsynen för att uppfylla lagkraven.

4.3 Ansvarsfördelning mellan Sydarkiveras förvaltning och förbundsmedlem

Arkivmyndighetens ska se till att det finns resurser så att en effektiv tillsynsverksamhet möjliggörs. Tillsynen leds av ansvarig chef för tillsynsverksamheten och utförs av Sydarkiveras arkivarier inom ramen för förbundets bastjänster. Tillsynerna sker i samarbete med förbundsmedlems kontaktperson och arkivfunktion.

För att tillsynen ska uppnå önskad effekt behöver förbundsmedlemmarna avsätta tid för personalen som är insatt i arkiv och informationshantering så att de hinner besvara frågorna inför inspektionstillfället. Arkivansvarig behöver också avsätta tid för att delta i tillsynen och för att genomföra eventuell egenkontroll genom självvärdering.

Sydarkivera ska i god tid planera och informera om de årliga tillsynerna för att underlätta förbundsmedlemmarnas planering. Förbundsmedlems kontaktperson ansvarar för att kontakta och vidarebefordrar informationen till arkivansvarig inom den eller de nämnder/verksamheter som berörs av tillsynen.

4.4 Juridiska befogenheter

Arkivmyndigheten ska säkerställa att den vid behov kan fatta beslut. Det innebär att det ska framgå av arkivreglemente, delegationsordning eller andra styrande dokument vem/vilka som får fatta beslut om de åtgärder som behöver vidtas för att avhjälpa konstaterad bristande efterlevnad, till exempel omhändertagande av arkiv.

Arkivmyndigheten ska också se till att det inte föreligger någon intressekonflikt för de anställda som utför tillsynen och säkerställa den offentliga tillsynens opartiskhet för myndigheten som helhet rörande jäv, bisysslor och liknande.

5 Tillsynsverksamheten

Tillsynsverksamheten inom Sydarkivera rymmer tre olika former av tillsyn:

1. Planerad tillsyn som är obligatorisk. Arkivmyndigheten utför årlig tillsyn hos alla förbundsmedlemmar i enlighet med tillsynsområdena som redovisas i kapitel 6.
2. Händelsestyrd tillsyn påkallas antingen av den aktuella myndigheten eller arkivmyndigheten.

DOKUMENTNAMN: STRATEGISK TILLSYNSPLAN 2023-2030			
VERSION: 1.0	DNR: SARK/2022:212	DATUM: 2022-12-07	HANDLÄGGARE: EMILIA BERGVALL ODHNER

3. Självvärdering, Sydarkivera tillhandahåller checklistor i form av webbenkäter för självvärdering.

Beroende på vad som identifieras vid tillsynerna så kan tre nivåer av åtgärdsförslag vara aktuella:

- Rekommendationer, rekommendation på hur arkiv- och informationshanteringen kan förbättras.
- Avvikelser, beskriver brister som bör åtgärdas, men kräver ingen återrapportering.
- Föreläggande, beskriver brister som ska åtgärdas med krav på återrapportering samt information till arkivmyndighet.

5.1 Planerad tillsyn

Den planerade tillsynen följer tillsynsplanen och består av fyra delar:

1. Webbenkät där enkätsvaret ger en bild av nuläget i tillsynad organisation och identifierar eventuella problem- eller förbättringsområden inom informationsförvaltningen. Enkätsvaren ligger till grund för tillsynsmötet.
2. Analys av enkätsvaren. Analysen ligger till grund för redovisning av resultat, behov och förslag på förbättringar som redovisas i samband med tillsynsmötet och i åtgärdsplanen.
3. Digitalt tillsynsmöte där enkätsvaren går igenom, tar upp centrala frågor som påverkar informationshanteringen samt informerar om vilket stöd som Sydarkivera erbjuder vid sidan av tillsynen.
4. Åtgärdsplan som redogör för den samlade bilden av arkiv- och informationshantering. Åtgärdsplanen delges berörd medlem.

Som tillägg till de ordinarie frågorna i tillsynsenkäten tillkommer att antal verksamhetsspecifika frågor med koppling till specifika informationstyper eller rutiner.

5.2 Händelsestyrd tillsyn

Utöver den ordinarie tillsynsverksamheten ska arkivmyndigheten också genomföra arkivinspektion på uppmaning av förbundsmedlem eller arkivmyndighet, eller om det finns andra indikationer på att det finns påtaglig risk för informationsförlust.

Sydarkivera genomför händelsestyrd tillsyn vid behov. En händelsestyrd tillsyn genomförs på verksamhetens eller myndighetens begäran, eller om arkivmyndigheten fått indikationer på att det finns risk för informationsförlust hos en myndighet.

Sydarkivera utgår från ett standarddokument med frågor anpassade efter de verksamheter tillsynen berör. Gäller tillsynen arkivlokaler går vi tillsammans runt och tittar på lokalerna och deras standard. Gäller det ärende- eller informationshanteringen så kontrolleras till exempel verksamhetssystemen och rutiner för registrering och arkivering.

Den händelsestyrda tillsynen utmynnar i en tillsynsrapport där resultatet samt förslag på åtgärder redovisas.

5.3 Självvärdering

Som ett komplement till den ordinarie tillsynen finns även möjligheten för förbundsmedlemmarna att själva kontrollera hur väl de uppfyller kraven när det gäller arkiv- och informationshantering.

Sydarkivera tillhandahåller checklistor i form av webbenkäter för självvärdering. Enkäterna är ett instrument för arkivansvarig för att få en indikation om hur läget är inom den egna förvaltningens arkiv- och informationshantering. Den som fyller i enkäten väljer själv om den vill ha återkoppling från Sydarkivera rörande resultatet av självvärderingen.

6 Tillsynsplan 2023-2030

Det övergripande målet för tillsynsperioden är att genomföra tillsyn inom förbundsmedlemmarnas samtliga verksamhetsområden. Samtliga verksamhetsområden har varit föremål för tillsyn 2016–2022.

Målsättningen för tillsynen är att få en överblicksbild över det rådande läget när det gäller arkiv och informationshantering, och se utveckling över tid. Med tillsynsperiod 2023-2030 startar tillsynsarbetet om och det finns möjlighet att jämföra resultatet från föregående period. Det gäller dock inte förbundsmedlemmar som anslutit till Sydarkivera vid senare tidpunkter.

Tillsynsplanen har kompletterats med en separat plan för regionala verksamheter som inte ryms inom den tidigare planen. Anpassningen mot regionen ska utvärderas under tillsynsperioden 2023-2030.

DOKUMENTNAMN: STRATEGISK TILLSYNSPLAN 2023-2030			
VERSION: 1.0	DNR: SARK/2022:212	DATUM: 2022-12-07	HANDLÄGGARE: EMILIA BERGVALL ODHNER

6.1 Metodutveckling inom tillsynsarbetet

Utvecklingen av tillsynsprocessen sker fortlöpande inom ramen för bastjänsterna och som en del av arbetet inom enheten för tillsyn och informationsförvaltning. Enheten arbetar löpande med att utveckla tillsynsverksamheten så att den blir så effektiv och ändamålsenligt som möjligt.

6.2 Tillsynsområden

Fokus för tillsynen är förbundsmedlemmarnas informationshantering, samt deras arkivorganisation och arkivbildning.

Prioriteringsordning för tillsynen har tagits fram utifrån följande kriterier:

1. Hög andel individriktad information där det finns risk för kränkning av personlig integritet.
2. Informationshantering regleras i stor utsträckning i speciallagstiftning.
3. Hög andel bevarandevärd information

I och med att Sydarkivera har fått in en region i medlemskretsen så har vi valt att dela upp tillsynerna i två separata planer 1. Tillsynsplan kommunal verksamhet (inkl. bolag, stiftelser och andra samverkansformer) och 2. Tillsynsplan regional verksamhet. Anledningen till att regionens tillsynsplan har en annan uppbyggnad beror på att regionen är en större organisation och att de har anslutit efter att den första tillsynsplanen trädde i kraft. Det finns behov av att kontrollera grundläggande saker så som arkivorganisation, styrdokument inom arkiv och informationshantering, och ärendehantering innan fokus kan läggas på informationshantering inom regionens kärnverksamheter.

DOKUMENTNAMN: STRATEGISK TILLSYNSPLAN 2023-2030			
VERSION: 1.0	DNR: SARK/2022:212	DATUM: 2022-12-07	HANDLÄGGARE: EMILIA BERGVALL ODHNER

6.2.1 Tillsynsområde kommunal verksamhet

År	Tillsynsområde
2023	Socialt och ekonomiskt stöd (inklusive överförmyndarverksamheten)
2024	Vård och omsorg
2025	Samhällsbyggnad Miljö- och hälsoskydd
2026	Trygghet och säkerhet Fastighet/Teknik
2027	Demokrati och ledning, intern service
2028	Utbildning och pedagogik
2029	Samhällsservice
2030	Kultur och fritid

6.2.2 Tillsynsområde regional verksamhet

År	Tillsynsområde
2023	Arkivorganisation/styrdokument
2024	Närarkiv/arkivlokal
2025	Diarieföring/hantering allmän handling/ Digital ärendehantering
2026	Primärvården
2027	Specialistvård och medicinsk service
2028	Utbildning och pedagogik
2029	Samhällsservice (lokaltrafik mm), trygghet och säkerhet
2030	Kultur och fritid

7 Rapportering

En sammanställning av resultatet från planerade och händelsestyrda tillsyner redovisas årligen till förbundsstyrelsen i sin roll som arkivmyndighet. Möjligheten till samlad redovisning av arkivtillsyn med analys av resultatet innebär att Sydarkivera har bättre förutsättning att dra slutsatser och planera för åtgärder som kan stödja förbundsmedlemmarna långsiktigt, i jämförelse med om varje kommun eller region själv hanterar sin tillsyn.